

แผนแม่บท

18

การเติบโตอย่างยั่งยืน

อนุรักษ์ ฟื้นฟู คุ้มครองอย่างมีส่วนร่วม
เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ
และการเติบโตอย่างยั่งยืน

นส.

แม้ว่าการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในปีที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่ามีความก้าวหน้าในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การมีสมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนในประเด็นอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเติบโตอย่างยั่งยืน อาทิ การจัดการปัญหามลพิษอันมีสาเหตุมาจากประสิทธิภาพในการจัดการขยะที่อาจจะยังไม่เพียงพอและมลพิษทางอากาศที่มาจากฝุ่นและควันจากการเผาไหม้ การบริหารจัดการพื้นที่ป่าโดยการฟื้นฟูและอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว รวมถึงการยกระดับในการเพิ่มคุณภาพของแหล่งน้ำประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน

ตารางสรุปสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) และเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

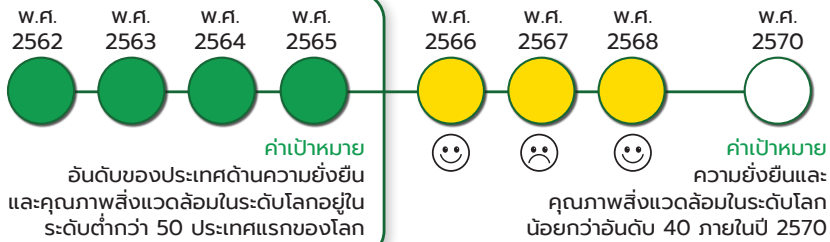
Y2		
ชื่อเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570	
180001	สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน	ความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก น้อยกว่าอันดับ 40 ภายในปี 2570
Y1		
ชื่อเป้าหมายแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570	
180101	การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น	ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม ไม่น้อยกว่า 55 คะแนน ภายในปี 2570
180102	พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น	สัดส่วนพื้นที่สีเขียวทุกประเภทต่อพื้นที่ทั้งประเทศ ได้แก่ (1) พื้นที่สีเขียวที่เป็นป่าธรรมชาติ ร้อยละ 33 ภายในปี 2570 (2) พื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12 ภายในปี 2570 (3) พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท รวมทั้งป่าในเมืองและชุมชนเพื่อการเรียนรู้พักผ่อนหย่อนใจ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ภายในปี 2570
180201	ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้น	(1) ดัชนีคุณภาพมหาสมุทร ไม่น้อยกว่า 75 คะแนน ภายในปี 2570 (2) ดัชนีระบบนิเวศทางทะเล ไม่น้อยกว่า 64 คะแนน ภายในปี 2570
180301	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง	(1) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมลดลงจากกรณีปกติ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ภายในปี 2570 (2) ดัชนีความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไม่น้อยกว่าอันดับ 40 ภายในปี 2570
180401	คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์	สัดส่วนคุณภาพพื้นที่น้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำทะเล และแหล่งน้ำใต้ดิน ที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทของการใช้ประโยชน์ต่อพื้นที่เป้าหมาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ภายในปี 2570
180402	คุณภาพอากาศ และเสียง อยู่ในระดับมาตรฐานของประเทศไทย	(1) สัดส่วนคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตและพื้นที่ทั่วไปที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานประเทศไทยต่อพื้นที่เป้าหมาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ภายในปี 2570 (2) สัดส่วนคุณภาพเสียงในพื้นที่ริมถนนที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานประเทศไทยต่อพื้นที่เป้าหมาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ภายในปี 2570
180403	การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น	ดัชนีประสิทธิภาพการจัดการขยะ ไม่น้อยกว่า 0.81 คะแนน ภายในปี 2570
180501	คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี	ดัชนีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

เป้าหมาย
ระดับประเด็น
แผนแม่บทฯ

สภาพแวดล้อมของประเทศไทย
มีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน

Y2 180001

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก* (อันดับ)				
180001	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรณราชชน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	พ.ศ. 2568	พ.ศ. 2568	พ.ศ. 2570
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) อันดับที่ 43	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) อันดับที่ 45	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) อันดับที่ 43	อันดับที่ 43	อันดับที่ 40
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 4.65 😊	แย่ลง ร้อยละ 4.65 😞	ดีขึ้น ร้อยละ 4.44 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				เท่ากับค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 100.00 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 93.02 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย

*หมายเหตุ : อันดับความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลกที่มีอันดับลดลงสะท้อนสถานการณ์ที่ดีขึ้น

สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน พิจารณาจากอันดับความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก จากรายงานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 43 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่อยู่ในอันดับที่ 45 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 4.44 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (อันดับที่ 43) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของค่าเป้าหมายซึ่งเท่ากับค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (น้อยกว่าอันดับที่ 40) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 93.02 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

ความท้าทายในการทำให้สภาพแวดล้อมของประเทศไทย มีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน อาทิ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้ระบบนิเวศทั้งบนบกและ

ในทะเลอ่อนแอลง พื้นที่อยู่อาศัยของสัตว์ถูกทำลาย ชนิดพันธุ์ท้องถิ่นหลายชนิดลดจำนวนลงและการรุกรานจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ทำให้สมดุลระบบนิเวศยิ่งถดถอย การเผชิญความท้าทายด้านโครงสร้างอุตสาหกรรมที่ยังเป็นแบบเส้นตรงซึ่งห่วงโซ่การผลิตส่วนใหญ่ยังไม่รองรับการหมุนเวียนของทรัพยากรในขณะเดียวกันผู้ประกอบการรายเล็กยังขาดเทคโนโลยี เงินทุน สิทธิประโยชน์ และองค์ความรู้ในการปรับตัวสู่เศรษฐกิจสีเขียวอย่างเต็มรูปแบบ การขยายตัวของเมืองยังนำมาซึ่งปัญหาการใช้ทรัพยากรเกินขนาด มลพิษทางบก น้ำ และอากาศ โดยพบปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มสูงขึ้นทั้งจากเมืองและแหล่งท่องเที่ยวขณะที่ประเทศไทยยังประสบปัญหาสถานที่กำจัดขยะที่ได้มาตรฐานยังไม่เพียงพอ ข้อจำกัดในการควบคุมของเสียอันตรายและสารเคมีจากภาคเกษตรและอุตสาหกรรมที่ยังไม่มีระบบกำกับดูแลอย่างเข้มแข็ง ปัญหาด้านมลพิษทางน้ำที่ยังต้องเร่งยกระดับการจัดการน้ำเสียในเขตเมืองชุมชนหนาแน่น และนิคมอุตสาหกรรมผ่านมาตรการจูงใจและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อเพิ่มการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ปัญหาด้านมลพิษทางอากาศที่ยังต้องการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหลายภาคส่วนเพื่อผลักดันการใช้พลังงานสะอาดและเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ความท้าทายในการขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาฐานข้อมูลคาร์บอนให้ทัดเทียมนานาชาติ ทั้งด้านการตรวจวัด รายงาน และทวนสอบ (MRV) รวมถึงการออกแบบกลไกการลดก๊าซเรือนกระจก อาทิ ภาษีคาร์บอน การซื้อขายเครดิตคาร์บอน และการยกระดับมาตรฐานการรับรองโครงการเพื่อตอบโจทยตลาดโลก อีกทั้งยังต้องสร้างการเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรม (Just Transition) เพื่อไม่ให้แรงงาน ชุมชน และภาคธุรกิจถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ควบคู่กับการสร้างงานใหม่และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ สุดท้าย ความท้าทายที่สำคัญ คือ การเสริมประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนอย่างยั่งยืนในระยะยาว

โดยมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ **เร่งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการผลักดันให้ประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน** ทั้งการสนับสนุนให้เกิดกฎหมายเพื่อผลักดันให้ผู้ผลิตคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร เช่น ร่างพระราชบัญญัติจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. เป็นต้น รวมทั้งควรเร่งผลักดันการประกาศใช้พระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าให้สอดคล้องกับกฎระเบียบโลก ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว **ยกระดับระบบบริหารจัดการมลพิษทั้งระบบ** โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายผ่านการส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการคัดแยก เก็บรวบรวม และควบคุมการลักลอบทิ้งของเสีย สำหรับด้านน้ำเสียและมลพิษทางอากาศ**ควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม** เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบำบัด การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อลดผลกระทบทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ**ควรเร่งดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจก** รายสาขาเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกตามหลักการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด ที่มุ่งสู่การเป็น Net Zero ภายใน พ.ศ. 2593 ที่**ควรส่งเสริมการขับเคลื่อนแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ**และผลักดันให้เกิดการเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่เกี่ยวข้องและบูรณาการกันในทุกสาขา อาทิ เสริมสร้างความสามารถของชุมชนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่งด้วยแนวทางเชิงนิเวศ (Nature-based Solutions) รวมทั้ง**มุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของประชาชน**เป็นอีกความท้าทายสำคัญที่รัฐ**ควรออกแบบมาตรการ**ที่ผูกโยงกับพฤติกรรมในชีวิตประจำวันและสนับสนุน**โครงสร้างพื้นฐาน**ที่เอื้อต่อการปรับพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของสังคมไทยในการปกป้องสิ่งแวดล้อมและยกระดับคุณภาพชีวิตในระยะยาว

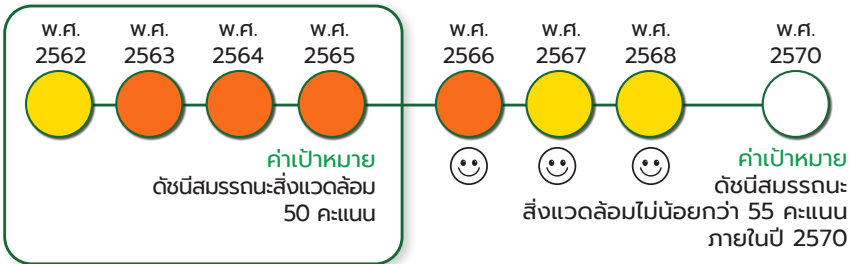
180101

แผนแม่บทย่อย : การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคม เศรษฐกิจสีเขียว

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

การบริโภคและการผลิตของประเทศ มีความยั่งยืนสูงขึ้น

Y1 180101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (คะแนน)				
	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรณราชงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
180101	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล	ไม่น้อยกว่า 48.80 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 55 คะแนน
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) 38.10 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 45.50 คะแนน			
		(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 45.20 คะแนน (proxy)***	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) 46.00 คะแนน (proxy)***		
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 19.42 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 19.42 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 1.77 😊 (proxy)***		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 94.26 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 83.64 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย

***หมายเหตุ : เป้าหมาย 180101 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 – 2568 มีการใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง คือ ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมข้อมูลไทยเนื่องจากดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (Yale & Columbia) มีรอบการจัดเก็บข้อมูลทุก 2 ปี ซึ่งไม่มีการจัดเก็บข้อมูลใน พ.ศ. 2568

การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น พิจารณาจากดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมจัดทำโดยมหาวิทยาลัยเยลและมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย (EPI Yale & Columbia) ที่มีการรายงานทุก 2 ปี ซึ่งไม่มีการจัดเก็บข้อมูลใน พ.ศ. 2568 จึงพิจารณาเทียบเคียงจากดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมข้อมูลไทย จัดทำโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ใช้รูปแบบการคำนวณและค่าถ่วงน้ำหนักตาม EPI Yale & Columbia แต่ใช้ข้อมูลจากหน่วยงานในประเทศไทยที่เป็นปัจจุบัน (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า มีค่าคะแนนอยู่ที่ 46.00 คะแนน และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีค่าคะแนนอยู่ที่ 45.20 คะแนน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 1.77 อย่างไรก็ตาม

เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่า 48.80 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 94.26 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่า 55 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 83.64 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

ภาพแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงค่าคะแนน EPI Yale & Columbia / EPI+ / และ EPI Thailand

ตัวชี้วัด :	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	2568
ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (Yale & Columbia)	อันดับ 121 49.88 คะแนน	N/A	อันดับ 78 45.4 คะแนน	N/A	อันดับ 108 38.1 คะแนน	N/A	อันดับ 91 45.50 คะแนน	N/A
ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม ชีวภูมิไทย (EPI+)	27.10 คะแนน	34.80 คะแนน	27.10 คะแนน	38.40 คะแนน	40.40 คะแนน	47.40 คะแนน	45.20 คะแนน	46.00 คะแนน
ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม ประเทศไทย (EPI Thailand)	72.60 คะแนน	72.60 คะแนน	71.00 คะแนน	73.10 คะแนน	78.10 คะแนน	77.70 คะแนน	74.40 คะแนน	75.70 คะแนน

ที่มาของข้อมูล : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)

หมายเหตุ *EPI Yale & Columbia มีข้อจำกัดในการที่แต่ละรอบประเมินจะมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ การถ่วงน้ำหนัก และวิธีการประเมินการบูรณาการ ทำให้มีข้อจำกัดในการเปรียบเทียบผลการพัฒนาในรูปแบบปีต่อปี สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) จึงได้ดำเนินโครงการศึกษาเพื่อประเมินดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมของไทย โดยข้อมูลล่าสุดปี 2568 ประเทศไทยมีค่าดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (EPI+) ที่ใช้รูปแบบการคำนวณและค่าถ่วงน้ำหนักตาม EPI ของมหาวิทยาลัยเยลและมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย แต่ใช้ข้อมูลจากหน่วยงานในประเทศไทยที่เป็นปัจจุบัน ค่าคะแนนค่าคะแนนได้ 46.00 คะแนน และค่าคะแนนดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมในบริบทของประเทศไทย (EPI Thailand) เป็นตัวชี้วัดที่ได้รับการคัดเลือกกว่ามีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย สอดคล้องกับนโยบายและแผนของประเทศไทย มีค่าคะแนน 75.70 คะแนน อย่างไรก็ตาม ในการประเมินยังมีข้อจำกัดในเชิงข้อมูลในบางตัวชี้วัดย่อย ในห้วงการพัฒนาต่อไปจึงอาจมีการนำ EPI+ และ EPI Thailand ที่ศึกษาเสร็จสมบูรณ์แล้วมาเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบในการติดตามประเมินผลเป้าหมายการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในบริบทต่อไปได้

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญ กับการดำเนินการต่อเนื่องด้านการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio – Circular – Green Economy : BCG) โดยมุ่งพัฒนาพลังงานหมุนเวียน เกษตรอินทรีย์ และอุตสาหกรรมสีเขียว เพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้ผลิตฐานผลิตเดิม สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงมากขึ้น โดยการนำโมเดล BCG ไปใช้ในธุรกิจ SME ไทย ในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ การเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน การสร้างธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การผลิตพลังงานสะอาด การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลิตภัณฑ์คาร์บอนต่ำ เป็นต้น การส่งเสริมการพัฒนาฐานข้อมูลที่จะช่วยสนับสนุนการบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น อาทิ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ข้อมูลสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ข้อมูลสนับสนุนการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อาทิ **โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและขยายเชื่อมต่อเครือข่ายคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย** ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเน้นดำเนินการพัฒนาแพลตฟอร์มการตรวจสอบข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ และพัฒนารองรับการใช้งานระบบภูมิสารสนเทศเชิงพื้นที่ ข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านความหลากหลายทางชีวภาพในระดับจังหวัด พัฒนาและต่อยอดระบบแสดงผลข้อมูลพื้นที่นำร่องที่มีความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพในระดับโลก ระดับประเทศและระดับท้องถิ่น **โครงการยกระดับการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน** ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งเน้นดำเนินการให้ประเทศไทยสามารถขยายผลและยกระดับการดำเนินงานตามเป้าหมายการสร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (SDG 12) เป้าประสงค์ 12.60 ได้กำหนดให้บริษัทขนาดใหญ่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environmental, Social and Governance : ESG) **โครงการเพิ่มรายการผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและ**

180101

การขับเคลื่อนการเลือกใช้สินค้าและบริการตามบัญชีสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของกรมควบคุมมลพิษ ที่มุ่งเน้นพัฒนาและปรับปรุงปริมาณสินค้าในบัญชี รวมถึงระบบการสืบค้นข้อมูลรายการผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในบัญชีสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และง่ายต่อการใช้งานมากขึ้น

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การจัดทำแพลตฟอร์ม SCPAllGreen Platform ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ประกาศใช้นโยบาย Thailand Taxonomy ระยะที่ 2 เพื่อผลักดันนโยบายเศรษฐกิจสีเขียวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้นมีประเด็นที่สำคัญ อาทิ ความท้าทายจากโครงสร้างอุตสาหกรรมที่ยังพึ่งพาการผลิตแบบเส้นตรง (ผลิต – ใช้ – ทิ้ง) เนื่องจากห่วงโซ่การผลิตส่วนใหญ่ยังไม่ถูกออกแบบให้รองรับการหมุนเวียนของทรัพยากร ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี สิทธิประโยชน์ทางภาษี เงินทุน และองค์ความรู้ด้านการปรับตัว โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายเล็กที่ยังขาดแรงจูงใจ และศักยภาพในการปรับตัวสู่เศรษฐกิจสีเขียวและโมเดล BCG รวมทั้งการนำวัสดุรีไซเคิลกลับมาหมุนเวียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่องว่างของข้อมูลและมาตรฐานที่ทำให้การติดตามผลยังไม่แม่นยำ เนื่องจากไม่มีระบบข้อมูลแบบครบวงจรครอบคลุมวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ และของเสียจึงยากต่อการเชื่อมโยงและประเมินผลอย่างเป็นระบบ การเผชิญความท้าทายของการเข้าสู่ช่วงบังคับใช้เต็มรูปแบบของมาตรการ CBAM ใน พ.ศ. 2569 ซึ่งกำหนดให้ผู้นำเข้าต้องจัดทำข้อมูลการปล่อยคาร์บอนของสินค้าที่นำเข้าอย่างละเอียด ส่งผลให้ผู้ประกอบการไทยอาจต้องแบกรับต้นทุนสูงขึ้นในการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตลอดห่วงโซ่การผลิตซึ่งเป็นการเพิ่มความท้าทายสำคัญต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของทั้งภาคธุรกิจและภาครัฐในระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการจะทำให้การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้นบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการเร่งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องทั้งการสนับสนุนให้เกิดกฎหมายเพื่อผลักดันให้ผู้ผลิตคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร เช่น ร่างพระราชบัญญัติจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติการจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน พ.ศ. เป็นต้น การส่งเสริมการลงทุนด้านเศรษฐกิจสีเขียว การลงทุนพลังงานหมุนเวียน การจัดการของเสีย และการฟื้นฟูระบบนิเวศ ผ่าน Green Bond และ Green Taxonomy การส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจ BCG โดยเฉพาะการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี เงินทุน และองค์ความรู้ เน้นการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าครบวงจร ส่งเสริมการวิจัย นวัตกรรม การลงทุน และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ การลดการพึ่งพาทรัพยากรฟอสซิล การยกระดับรายได้ของชุมชนโดยผลักดันให้ SMEs สามารถเปลี่ยนผ่านไปสู่ธุรกิจสีเขียว (Green Transition) รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการเร่งผลักดันฐานข้อมูลที่เกิดขึ้นแล้วอย่างต่อเนื่องให้สามารถเก็บได้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน เป็นข้อมูลภาพรวมระดับประเทศที่สามารถบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลมาต่อยอดใช้งานในการขับเคลื่อนและประเมินผลการขับเคลื่อนต่อไป นำไปสู่การเผยแพร่ข้อมูลส่งต่อที่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

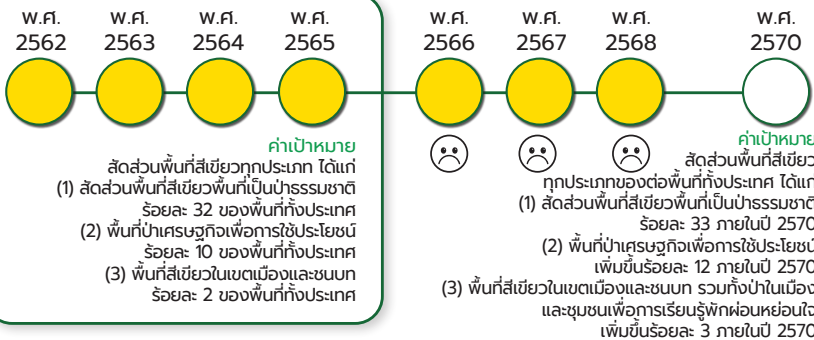

แผนแม่บทย่อย : การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคม เศรษฐกิจสีเขียว

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น

Y1 180102

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	สัดส่วนพื้นที่สีเขียวทุกประเภทต่อพื้นที่ทั้งประเทศ ได้แก่ (1) สัดส่วนพื้นที่สีเขียวพื้นที่เป็นป่าธรรมชาติ (ร้อยละ) (2) พื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ (เพิ่มขึ้นร้อยละ) (3) พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท รวมทั้งป่าในเมืองและชุมชนเพื่อการเรียนรู้พักผ่อนหย่อนใจ (เพิ่มขึ้นร้อยละ)				
	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรยาชาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
180102	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) (1) พื้นที่ป่าไม้ ร้อยละ: 31.57 (102.14 ล้านไร่ต่อพื้นที่ทั้งประเทศ (323.53 ล้านไร่)) (2) ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล (3) ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล (proxy)***	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) (1) พื้นที่ป่าไม้ ร้อยละ: 31.47 (101.82 ล้านไร่ต่อพื้นที่ทั้งประเทศ (323.53 ล้านไร่)) (2) ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล (3) ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล (proxy)***	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) (1) พื้นที่ป่าไม้ ร้อยละ: 31.46 (101.79 ล้านไร่ต่อพื้นที่ทั้งประเทศ (323.53 ล้านไร่)) (2) ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล (3) ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล (proxy)***	(1) ร้อยละ: 31.98 (2) เพิ่มขึ้นร้อยละ: 2.40 (3) เพิ่มขึ้นร้อยละ: 0.60	(1) ร้อยละ: 33 (2) เพิ่มขึ้นร้อยละ: 12 (3) เพิ่มขึ้นร้อยละ: 3
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	แยกลง ร้อยละ: 0.06	แยกลง ร้อยละ: 0.32	แยกลง ร้อยละ: 0.03		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ: 98.37 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ: 95.33 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย

***หมายเหตุ : เป้าหมาย 180102 ข้อมูล พ.ศ. 2566 - 2568 พิจารณาเทียบเคียงพื้นที่สีเขียวพื้นที่เป็นป่าธรรมชาติจากข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย จัดทำโดยกรมป่าไม้ สำหรับพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบทรวมทั้งป่าในเมืองและชุมชนยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลเนื่องจากยังไม่มีการจำแนกข้อมูลพื้นที่ป่าให้ครอบคลุมตามนิยามที่กำหนดไว้

สัดส่วนพื้นที่สีเขียวทุกประเภทต่อพื้นที่ทั้งประเทศ ได้แก่

(1) พื้นที่สีเขียวพื้นที่เป็นป่าธรรมชาติ พิจารณาเทียบเคียงจากพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย จัดทำโดยกรมป่าไม้ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า มีพื้นที่ป่าไม้ฯ จำนวน 101.79 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.46 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ที่มีจำนวน 323.53 ล้านไร่ และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีพื้นที่ป่าไม้ฯ จำนวน 101.82 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.47 ของพื้นที่ทั้งประเทศสะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาแยกลง

180102

คิดเป็นร้อยละ 0.03 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ร้อยละ 31.98) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 98.37 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ร้อยละ 33) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 95.33 ของค่าเป้าหมาย

(2) พื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ พบว่า ไม่มีการจัดทำข้อมูลจำแนกพื้นที่ป่าประเภทดังกล่าวให้ครอบคลุมนิยามตามที่กำหนดไว้

(3) พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท รวมทั้งป่าในเมืองและชุมชนเพื่อการเรียนรู้พักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น พบว่า ไม่มีการจัดทำข้อมูลจำแนกพื้นที่ป่าประเภทดังกล่าวให้ครอบคลุมนิยามตามที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ ภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาของเป้าหมายโดยใช้เพียงตัวชี้วัดพื้นที่สีเขียวพื้นที่เป็นป่าธรรมชาติซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 95.33 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการ**จัดทำฐานข้อมูล**สำหรับนำมาสนับสนุนการปฏิบัติงานหน่วยงานภาคสนามในกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น **การป้องกันรักษาป่า พัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ การลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (smart mangrove parto) มาใช้ในการปฏิบัติงานป้องกันรักษาป่าชายเลน** ครอบคลุมพื้นที่ 24 จังหวัดชายฝั่งทะเล การติดตามการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าชายเลนจากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม และ**การจัดทำแผนที่ เครื่องหมายแสดงแนวเขตพื้นที่ป่าชายเลนอนุรักษ์เพื่อสงวนอนุรักษ์**พื้นที่ป่าชายเลนให้คงสภาพ โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อาทิ **โครงการป้องกันรักษาป่าพัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียว** ของกรมป่าไม้ ที่มุ่งเน้นการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อหยุดยั้งและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ส่งเสริมและอนุรักษ์พื้นที่ป่าผ่านการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาระบบการรับรองไม้มาตรฐานสากลเพื่อรองรับการปลูกไม้เศรษฐกิจและการส่งออกไม้ **โครงการฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์** ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่มุ่งเน้นเพื่อฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ที่เสื่อมโทรม พื้นที่ป่าต้นน้ำเสื่อมโทรมในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ **โครงการฟื้นฟู คีนธันพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม เพื่อคืนความสมดุลสู่ระบบนิเวศ** ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ที่มุ่งเน้นฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของประชาชนในท้องถิ่น ในส่วนของความคืบหน้าของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับป่าเศรษฐกิจ พบว่า ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนไม้เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมไม้แห่งชาติ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2568 เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจและป่าชุมชนให้บรรลุเป้าหมายที่ร้อยละ 15 ของประเทศ ตามนโยบายป่าไม้แห่งชาติและแผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติ ทั้งนี้ พื้นที่ป่าเศรษฐกิจส่วนใหญ่ดำเนินการโดยภาคเอกชน รวมถึงเกษตรกรรายย่อย องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ หรือเป็นการดำเนินการในพื้นที่ป่าที่มีศักยภาพในการเป็นป่าเศรษฐกิจ โดยกรมป่าไม้ได้จัดทำโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งไม้โตเร็วและโตช้าในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือที่ดินที่รัฐอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ เพื่อให้มีไม้ใช้สอยเพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ

ลดการนำเข้าไม้จากต่างประเทศ เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพด้านป่าไม้ อีกทั้งเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อการใช้ประโยชน์ ซึ่งในปัจจุบันมีโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจทั้งหมด 4 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ปลูกไม้ยางพาราและพื้นที่เกษตรกรรม โครงการส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพื่ออุตสาหกรรม โครงการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และโครงการปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (คทช.)

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและควบคุมไฟป่าจากข้อมูลใน พ.ศ. 2567 พบว่า การเกิดไฟป่าทั้งจำนวนครั้งที่เกิดและพื้นที่ความเสียหายลดลงเมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2566 โดยใน พ.ศ. 2567 ความถี่ในการเกิดไฟป่ามีจำนวนเพียง 756 ครั้ง และมีพื้นที่เสียหาย 17,805 ไร่ ลดลงจาก พ.ศ. 2566 ที่มีความถี่ในการเกิดไฟป่าจำนวน 2,375 ครั้ง และมีพื้นที่เสียหาย 37,427 ไร่ ทั้งนี้มีจำนวนพื้นที่ป่าไม้ที่ได้รับการฟื้นฟู จำนวน 22,600 ไร่ พื้นที่ป่าที่ได้รับการส่งเสริมจัดตั้งและพัฒนาป่าชุมชนจำนวน 244 ป่าชุมชน และมีจำนวนราษฎรในชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชนจำนวน 200 ป่าชุมชน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้นมีประเด็นที่สำคัญ อาทิ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (land use change) ที่มีการแปลงสภาพพื้นที่ป่าไม้ไปเป็นพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง การกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ การบุกรุกพื้นที่ป่ายังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทยอย่างชัดเจน สังเกตได้จากการเกิดภาวะโลกร้อน อากาศที่ร้อนจัด และภัยแล้งที่ยาวนานขึ้นส่งผลต่ออัตราการอยู่รอดของต้นไม้ในโครงการปลูกป่าและทำให้เกิดไฟป่าได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการจะทำให้พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้นบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองพื้นที่ป่าและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันการบุกรุกและลดการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่กับการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม และการเพิ่มพื้นที่ป่าอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการฟื้นฟูเชิงนิเวศ การปลูกป่าที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การติดตามดูแลหลังการปลูกอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสนับสนุนให้มีการใช้มาตรการหรือกลไกทางเศรษฐศาสตร์ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่า พัฒนาระบบบริหารจัดการไฟป่าเชิงรุก โดยลดความเสี่ยงจากเชื้อเพลิงสะสม เพื่อป้องกันไม่ให้พื้นที่ป่าที่ได้รับการฟื้นฟูหรือปลูกใหม่ถูกทำลาย ซึ่งจะเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ โดยเฉพาะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

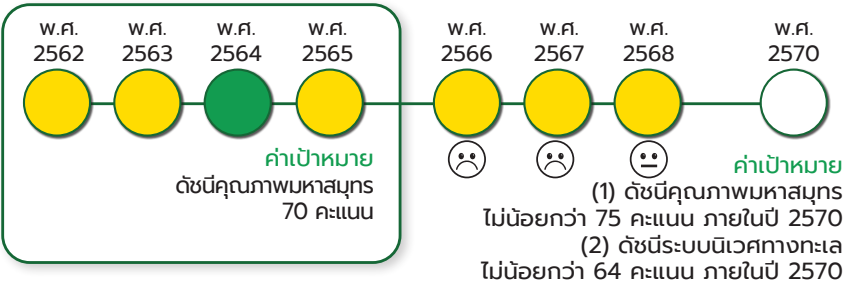
180201

แผนแม่บทย่อย : การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคม เศรษฐกิจภาคทะเล

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเล เพิ่มขึ้น

Y1 180201

**หมายเหตุ : เป้าหมาย 180201 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 - 2567 พิจารณาจากดัชนีคุณภาพมหาสมุทร ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงข้อมูลย้อนหลังส่งผลให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปีนั้น ๆ อาจมีค่าเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2566 - 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	(1) ดัชนีคุณภาพมหาสมุทร (คะแนน)				
180201	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 71 คะแนน (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 70 คะแนน (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) 70 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 69 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 75 คะแนน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	แยลง ร้อยละ 11.25 ☹️	แยลง ร้อยละ 141 ☹️	คงเดิม 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 101.45 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของค่าเป้าหมาย
ตัวชี้วัด :	(2) ดัชนีระบบนิเวศทางทะเล (คะแนน)				
180201	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล	อยู่ระหว่าง จัดเก็บข้อมูล	ไม่น้อยกว่า 64 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 64 คะแนน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ไม่สามารถเปรียบเทียบ สถานการณ์การพัฒนาได้ เนื่องจากไม่มี การจัดเก็บข้อมูล	ไม่สามารถเปรียบเทียบ สถานการณ์การพัฒนาได้ เนื่องจากไม่มี การจัดเก็บข้อมูล	ไม่สามารถเปรียบเทียบ สถานการณ์การพัฒนาได้ เนื่องจากไม่มี การจัดเก็บข้อมูล		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ไม่สามารถเปรียบเทียบ สถานการณ์การพัฒนาได้ เนื่องจากไม่มี การจัดเก็บข้อมูล	ไม่สามารถเปรียบเทียบ สถานการณ์การพัฒนาได้ เนื่องจากไม่มี การจัดเก็บข้อมูล
ภาพรวมสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย พ.ศ. 2570 มีค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 ตัวชี้วัด					คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย
หมายเหตุ : การคำนวณค่าสถานะการบรรลุเป้าหมาย สำหรับเป้าหมาย 180201 มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ดัชนีคุณภาพมหาสมุทร กับดัชนีระบบนิเวศทางทะเล ทั้งนี้ สถานการณ์ พ.ศ. 2568 (ข้อมูล พ.ศ.2568) มีกรรายงานเพียงตัวชี้วัดที่ (1) จึงทำให้ค่าสถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 คิดเป็นร้อยละ 93.33					

ความสำเร็จของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้น พิจารณาจาก 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

(1) **ดัชนีคุณภาพมหาสมุทร** จัดทำโดยทีมนักวิจัยทางทะเลจากทั่วโลก (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่ามีค่าอยู่ที่ 70 คะแนน และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีค่าอยู่ที่ 70 คะแนน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาคงเดิม อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่า 69 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 101.45 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่า 75 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของค่าเป้าหมาย

(2) **ดัชนีระบบนิเวศทางทะเล** จัดทำโดยสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า อยู่ระหว่างการจัดทำข้อมูล

ทั้งนี้ ภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาของเป้าหมายโดยใช้เพียงตัวชี้วัดดัชนีคุณภาพมหาสมุทร ซึ่งมีค่าอยู่ที่ร้อยละ 93.33 ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

การประเมินดัชนีคุณภาพมหาสมุทรของประเทศไทย

	ผลการดำเนินงาน					
	2563	2564	2565	2566	2567	2568
ดัชนีคุณภาพมหาสมุทรของประเทศไทยด้วยการประเมิน OHI Global	77	79	80	71	70	70
ดัชนีคุณภาพมหาสมุทรของประเทศไทยด้วยการประเมิน OHI Go		79.91	74.94	75.16	71.67	75.16

ที่มาของข้อมูล : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2568

ทั้งนี้ เพื่อให้ผลการประเมินสอดคล้องกับบริบทไทยมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยได้มีการจัดดัชนีคุณภาพมหาสมุทรประเมินระดับภูมิภาคแบบ GO (Ocean Health Index GO : OHI GO ซึ่งเป็นตัวชี้วัด OHI ที่ปรับเปลี่ยนบางชั้นข้อมูลและบางเป้าหมาย แต่ยังคงใช้วิธีการประเมินแบบ Global assessment หรือเป็นการใช้สูตรคำนวณโดยรวมแบบเดียวกับ OHI Global โดยใน พ.ศ. 2568 พบว่า ประเทศไทยได้คะแนนดัชนีคุณภาพมหาสมุทร 75.16 คะแนน และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 ที่มีค่าอยู่ที่ 71.67 คะแนน สะท้อนให้เห็นแนวโน้มการพัฒนาดีขึ้น

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนมุ่งเน้นการพัฒนาระบบการประมงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางเศรษฐกิจ BCG (Bio - Circular - Green Economy) โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางทะเล พัฒนาการจัดการของเสียให้เป็นระบบครบวงจร รวมทั้งจัดตั้งศูนย์เรียนรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากเศรษฐกิจภาคทะเล การดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ป่าชายหาด และป่าพรุ ฟื้นฟูปะการังเทียม โดยมุ่งเน้นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการฟื้นฟูระบบนิเวศให้กลับมาสมบูรณ์โดยขับเคลื่อนไปพร้อมกันกับประเด็นคาร์บอนเครดิตและการสร้างแหล่งดูดซับคาร์บอนที่มีประสิทธิภาพสูง ผ่านการจัดพื้นที่อยู่อาศัยในเขตป่าชายเลนอย่างเหมาะสม รวมถึงการติดตามและประเมินการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างต่อเนื่อง รวมถึงประเด็นการจัดการการแพร่ระบาดของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (ปลาหมอหางดำ) ซึ่งมีการประกาศเป็นวาระแห่งชาติ พ.ศ. 2567 - 2570

180201

โดยกำหนดมาตรการต่าง ๆ ได้แก่ การกำจัด การใช้ประโยชน์ การปล่อยปลาผู้ล่า การเฝ้าระวัง การวิจัย การฟื้นฟู และการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เพื่อควบคุมและลดผลกระทบอย่างเป็นระบบ โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อาทิ โครงการสำรวจวิจัยศักยภาพ ภัยคุกคาม และอัตราการกักเก็บคาร์บอนของระบบนิเวศหญ้าทะเล เพื่อรองรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่มุ่งเน้นองค์ความรู้เพิ่มเติมและสร้างมาตรฐานการจัดการ อนุรักษ์ และฟื้นฟูบูรเทาและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างยั่งยืน โครงการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบฐานข้อมูลเชิงพื้นที่การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชายฝั่งทะเลเพื่อการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบฐานข้อมูลเชิงพื้นที่การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชายฝั่งทะเลไทยโดยบูรณาการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีภาพถ่ายดาวเทียมและชั้นข้อมูลภูมิสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับข้อมูลในพื้นที่จริงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนข้อมูลเชิงพื้นที่ในภาพกว้างที่เป็นปัจจุบัน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและคุ้มครองพื้นที่ทางทะเลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรประมงที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้นมีประเด็นที่สำคัญ อาทิ ภัยคุกคามที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลกระทบอย่างต่อเนื่องต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Loss) ในระบบนิเวศที่ทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่อยู่อาศัยของสัตว์ การลดลงอย่างต่อเนื่องของชนิดพันธุ์และหญ้าทะเลต่าง ๆ การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลและการกัดเซาะชายฝั่ง อันเนื่องมาจากการขยายตัวของเมืองบริเวณใกล้พื้นที่ชายฝั่งทำให้เกิดปัญหาการใช้ทรัพยากรเกินขนาด การสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งมลพิษทางทะเล และปัญหาขยะทะเล นำไปสู่สถานการณ์ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและทรัพยากรสัตว์น้ำในหลายพื้นที่ รวมทั้งความท้าทายจากการรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ส่งผลกระทบอย่างมากในการทำให้ความสมดุลของระบบนิเวศลดลง ทำให้ชนิดพันธุ์พื้นถิ่นบางชนิดลดจำนวนลงหรือสูญพันธุ์ไปในที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการจะทำให้ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้นบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการเสริมสร้างความสามารถของพื้นที่ชายฝั่งในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ชุมชนชายฝั่งมีการวางแผนเพื่อรับมือความเสี่ยงดังกล่าว อาทิ การใช้โครงสร้างป้องกันชายฝั่งที่เหมาะสม การจัดทำแผนปรับตัวในระดับตำบลที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้พื้นที่ชายฝั่งมีความยืดหยุ่นและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่งด้วยแนวทางเชิงนิเวศ แนวปะการัง หญ้าทะเล และป่าชายเลน โดยการประยุกต์ใช้แนวทางเชิงนิเวศ (Nature - based Solutions) การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งอย่างสมดุล (Zoning) และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งที่ทับซ้อนกันระหว่างกิจกรรมประมง การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และการอนุรักษ์ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งและสร้างแรงกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ให้เกิดการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งให้เหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่ และแยกกิจกรรมที่มีผลกระทบสูงออกจากพื้นที่เปราะบาง พร้อมทั้งทบทวนกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องและสามารถบังคับใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเร่งจัดการพัฒนาการจัดการขยะทะเลจากกิจกรรมประมง ท่องเที่ยวและชุมชนชายฝั่ง ซึ่งถือเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงเนื่องจากยังคงพบขยะจากกิจกรรมประมงและท่องเที่ยวในสัดส่วนสูง จึงควรดำเนินมาตรการลดและจัดการขยะทะเลอย่างครบวงจร ตั้งแต่การควบคุมต้นทางจากเรือประมงและนักท่องเที่ยว

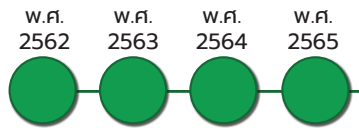
180301

แผนแม่บทย่อย : การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

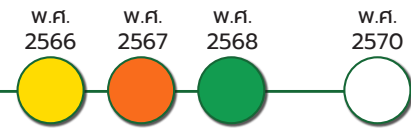
เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ของประเทศไทยลดลง

Y1 180301

คำเป้าหมาย
ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวม
ในสาขาพลังงานและขนส่ง
สาขาระบบการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์
และสาขาการจัดการของเสียลดลงอย่างน้อย
ร้อยละ 12 จากกรณีปกติ

คำเป้าหมาย
(1) ปริมาณการปล่อย
ก๊าซเรือนกระจกโดยรวม
ลดลงจากกรณีปกติ
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ภายในปี 2570
(2) ดัชนีความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลง
สภาพอากาศ ไม่น้อยกว่าอันดับที่ 40 ภายในปี 2570

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	(1) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมลดลงจากกรณีปกติ (ร้อยละ)				
180301	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	คำเป้าหมาย พ.ศ. 2568	คำเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	พ.ศ. 2566		
	(ข้อมูล พ.ศ. 2564) ร้อยละ 10.87 (60.34 MtCO _{2e})	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) ร้อยละ 11.75 (65.23 MtCO _{2e})	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) ร้อยละ 13.65 (75.81 MtCO _{2e})	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 14.50	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	แยลง ร้อยละ 14.24 ☹️	ดีขึ้น ร้อยละ 8.10 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 16.17 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ คำเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าคำเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 94.14 ของคำเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 68.25 ของคำเป้าหมาย
ตัวชี้วัด :	(2) ดัชนีความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (อันดับ)				
180301	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	คำเป้าหมาย พ.ศ. 2568	คำเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	พ.ศ. 2568		
	(ข้อมูล พ.ศ. 2563) อันดับที่ 10	(ข้อมูล พ.ศ. 2564) อันดับที่ 34	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) อันดับที่ 72	ไม่น้อยกว่า อันดับที่ 36	ไม่น้อยกว่า อันดับที่ 40
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 240.00 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 49.25 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 111.76 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ คำเป้าหมาย (ร้อยละ)				สูงกว่าคำเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 200.00 ของคำเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 180.00 ของคำเป้าหมาย
ภาพรวมสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย พ.ศ. 2570 มีค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 ตัวชี้วัด หมายเหตุ : การคำนวณสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย สำหรับเป้าหมาย 180301 มี 2 ตัวชี้วัด คือ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือน กระจกโดยรวมลดลงจากกรณีปกติ และดัชนีความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ซึ่งมีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 68.25 และร้อยละ 180.00 ตามลำดับ โดยมีการคำนวณค่าสถานการณ์บรรลุเป้าหมายเทียบกับคำเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ดังนี้ $\frac{68.25 + 180.00}{2} = 124.12$					คิดเป็นร้อยละ 124.12 ของคำเป้าหมาย บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

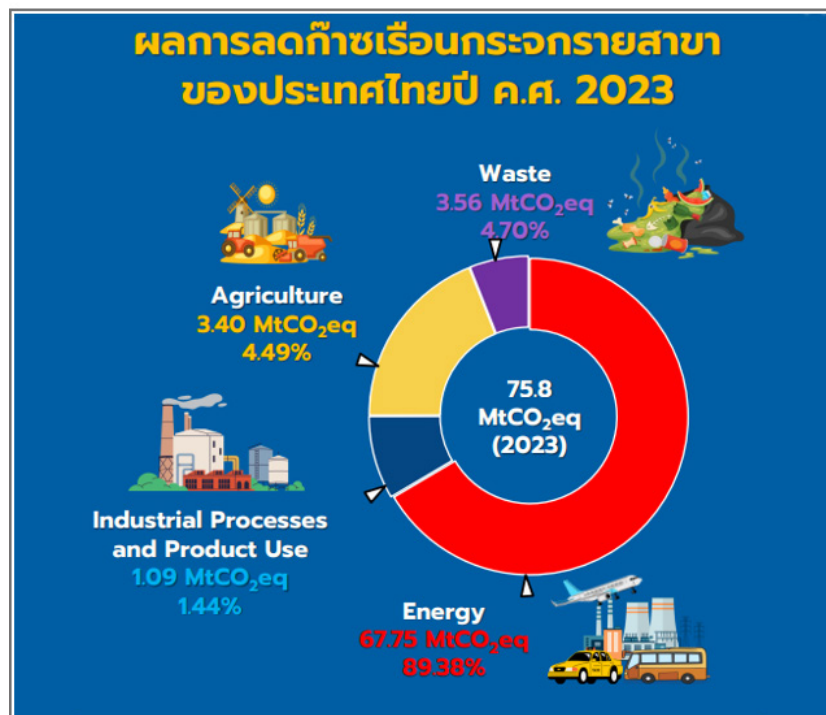

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง พิจารณาจาก 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

(1) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมลดลงจากกรณีปกติ จัดทำโดยกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (ข้อมูล พ.ศ. 2566) พบว่า สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ 75.81 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (MtCO₂e) และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) ที่มีค่า 65.23 ล้านตัน คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (MtCO₂e) คิดเป็นร้อยละ 11.75 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 16.17 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 14.50) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 94.14 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 68.25 ของค่าเป้าหมาย

(2) ดัชนีความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ จัดทำโดยกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 72 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2564) ที่อยู่ในอันดับที่ 34 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 111.76 ในขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าอันดับที่ 36) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 200.00 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่าอันดับที่ 40) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 180.00 ของค่าเป้าหมาย

ทั้งนี้ ภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาของเป้าหมายเป็นการเฉลี่ยทั้ง 2 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 124.12 ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)

ที่มาของข้อมูล : กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

180301

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานลดก๊าซเรือนกระจกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกรายสาขาและของประเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนา 5 ประเด็น 17 แผนงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด ซึ่งใน พ.ศ. 2568 ประเทศไทยได้มีการจัดส่งการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด ฉบับที่ 2 (NDC3.0) เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 ที่แสดงถึงการยกระดับความมุ่งมั่นในการลดก๊าซเรือนกระจกที่เพิ่มมากขึ้นภายใน พ.ศ. 2578 เพื่อมุ่งสู่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นศูนย์ภายใน พ.ศ. 2593 รวมทั้ง การเสนอร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ซึ่งจะใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานที่สำคัญของประเทศให้สามารถผลักดันมาตรการเชิงนโยบายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนให้เกิดขึ้นได้ และผลักดันกลไกสำคัญทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการปรับตัวตามกติกาใหม่ของการค้าโลก เพื่อให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อาทิ **โครงการสร้างความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** ของสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งเน้นเสริมสร้างสมรรถนะและขีดความสามารถในการป้องกันและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในทุกภาคส่วน **โครงการยกระดับภาคอุตสาหกรรม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality)** ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ที่มุ่งเน้นวิเคราะห์และคำนวณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของอุตสาหกรรมเป้าหมาย พร้อมจัดทำแนวทางการลดและชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน **โครงการพัฒนากระบวนการซื้อและขายคาร์บอนเครดิตในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายของไทย** ของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ที่มุ่งเน้นศึกษากระบวนการสร้างและการปลดปล่อยการปล่อยคาร์บอนและก๊าซเรือนกระจกในทุกขั้นตอนการผลิตอ้อยจนถึงการผลิตน้ำตาลตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน เพื่อนำไปสู่การศึกษาและจัดทำแนวทางการบริหารจัดการคาร์บอนทั้งระบบ และพัฒนาแนวทางการซื้อและขายคาร์บอนเครดิตในระบบอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการลดก๊าซเรือนกระจก อาทิ **การใช้ผลการลดก๊าซเรือนกระจก ITMOs ผ่านการลงทุนจากมูลนิธิ Klik (The Foundation for Climate Protection and Carbon Offset Klik)** ของสมาพันธ์รัฐสวิส ในโครงการนำร่อง “Bangkok e-bus Program” **การจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดภาวะโลกร้อนจากการทำนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Thai - Rice NAMA)** โดยใช้เทคโนโลยี อาทิ การทำนาเปียกสลับแห้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลงอย่างยั่งยืน อาทิ การสร้างมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลสำหรับการตรวจวัด การรายงานผล และการทวนสอบการกักเก็บ และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เพื่อยกระดับคุณภาพของสถิติให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องผลักดันการบังคับใช้กลไกและมาตรการทั้งในภาคบังคับและภาคสมัครใจ และการยกระดับมาตรฐานการรับรองโครงการลดก๊าซเรือนกระจกให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล พร้อมทั้งศึกษากลไกการกำหนดราคาคาร์บอนที่เหมาะสม เช่น ภาษีคาร์บอน และการซื้อขายเครดิตคาร์บอน เพื่อให้สามารถนำมาปรับใช้ในบริบทของประเทศไทยได้อย่างเหมาะสม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนและพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการเปลี่ยนผ่านสู่การผลิตและสังคมคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยสร้างการเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรม กระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างงานใหม่ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในตลาดโลก รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อันจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมไทยในระยะยาว

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ถึงแม้เป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลงจะบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดแล้ว อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการยกระดับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกรายสาขา เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกตามหลักการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนดที่มุ่งสู่การเป็น Net Zero ภายใน พ.ศ. 2593 รวมทั้ง ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและสร้างการมีส่วนร่วมของของทุกภาคส่วนให้สามารถรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ให้มีผลใช้บังคับ ควบคู่กับการเตรียมเครื่องมือและกลไกภายใต้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้มีความพร้อมต่อการดำเนินงานภายหลักร่างพระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้

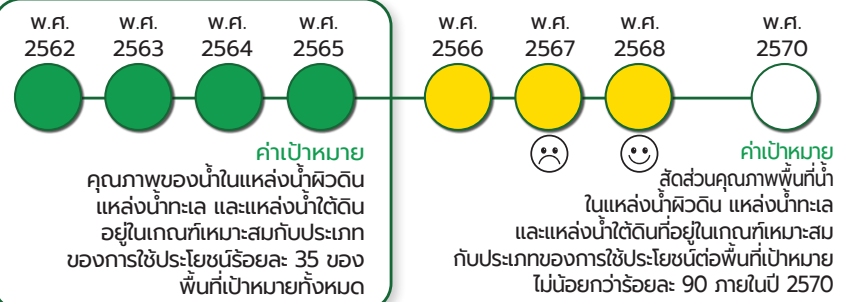
180401

แผนแม่บทย่อย : การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์

Y1 180401

**หมายเหตุ : เป้าหมาย 180401 สถานการณ์ พ.ศ. 2567 พิจารณาจากสัดส่วนคุณภาพพื้นที่น้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำทะเล และแหล่งน้ำใต้ดินที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ต่อพื้นที่เป้าหมาย ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงข้อมูลย้อนหลัง ส่งผลให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปีนั้น ๆ อาจมีค่าเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏให้เห็นในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2562 - 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	สัดส่วนคุณภาพพื้นที่น้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำทะเล และแหล่งน้ำใต้ดินที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ต่อพื้นที่เป้าหมาย (ร้อยละ)				
180401	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) ร้อยละ 84.67	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) ร้อยละ 84.27 (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) ร้อยละ 84.36	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 87.14	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 90
การเปลี่ยนแปลงเทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ไม่สามารถเปรียบเทียบสถานการณ์ได้เนื่องจากไม่มีการวัดเก็บข้อมูลสัดส่วนน้ำบาดาลแย่ง	แย่งลง ร้อยละ 0.47 ☹️	ดีขึ้น ร้อยละ 0.11 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 96.80 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 93.73 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียงในบรรลุเป้าหมาย

หมายเหตุ : สัดส่วนคุณภาพพื้นที่น้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำทะเล และแหล่งน้ำใต้ดินที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ต่อพื้นที่เป้าหมาย ประกอบด้วย

1. สัดส่วนคุณภาพพื้นที่น้ำในแหล่งน้ำผิวดินที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทของการใช้ประโยชน์ต่อจำนวนแหล่งน้ำทั้งประเทศ
2. สัดส่วนแหล่งน้ำทะเลที่มีคุณภาพเหมาะสมต่อจำนวนจุดตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเล
3. สัดส่วนแหล่งน้ำบาดาลที่มีคุณภาพเหมาะสม

คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ พิจารณาจากสัดส่วนคุณภาพพื้นที่น้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำทะเล และแหล่งน้ำใต้ดินที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ต่อพื้นที่เป้าหมาย จัดทำโดยกรมควบคุมมลพิษซึ่งพิจารณาจาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ สัดส่วนน้ำผิวดินฯ สัดส่วนน้ำทะเลฯ และสัดส่วนน้ำบาดาลฯ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า มีค่าอยู่ที่ร้อยละ 84.36 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีค่าร้อยละ

84.27 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 87.14) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 96.80 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 98.73 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

รายละเอียดตัวชี้วัด	2564	2565	2566	2567
ส่วนส่วนคุณภาพพื้นที่น้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำทะเล และแหล่งน้ำใต้ดินที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ต่อพื้นที่เป้าหมาย	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
พิจารณาจากทั้ง 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1. สัดส่วนน้ำผิวดิน 2. สัดส่วนน้ำทะเล 3. สัดส่วนน้ำบาดาล		84.67	84.27	84.36
พิจารณาจาก 2 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1. สัดส่วนน้ำผิวดิน 2. สัดส่วนน้ำทะเล เนื่องจากไม่มีการจัดเก็บสัดส่วนน้ำบาดาล	90.00			
สัดส่วนคุณภาพพื้นที่น้ำในแหล่งน้ำผิวดินที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทของการใช้ประโยชน์ต่อจำนวนแหล่งน้ำทั่วประเทศที่มีจำนวน 59 แหล่ง (เกณฑ์เหมาะสมพิจารณาจากคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมาก/ดี/พอใช้)	90.00	84.00	81.00	80.00
สัดส่วนแหล่งน้ำทะเลที่มีคุณภาพเหมาะสมต่อจำนวนจุดตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลที่มีจำนวน 210 จุด (พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566) และจำนวน 535 จุด (พ.ศ. 2568)	90.00	91.00	96.00	97.00
สัดส่วนแหล่งน้ำบาดาลที่มีคุณภาพเหมาะสม	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล	79.00	75.80	76.10

ที่มาของข้อมูล : กรมควบคุมมลพิษและกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการบูรณาการกฎหมาย เทคโนโลยี การมีส่วนร่วม และงานวิจัย เพื่อยกระดับคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินของประเทศอย่างเป็นระบบและยั่งยืน อาทิ การตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษให้มีการระบายน้ำทิ้งให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด การจัดทำฉลากถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปประสิทธิภาพสูง เพื่อเป็นกลไกส่งเสริมการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรมใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพตามหลัก 3Rs (Reduce/Reuse/Recycle) และ BCG Model การพัฒนาระบบคาดการณ์โดยใช้หลักการ Machine Learning จากฐานข้อมูลคุณภาพน้ำและการเกิดแพลงก์ตอนบลูมในอดีต ส่งผลให้สามารถคาดการณ์การเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีล่วงหน้าได้อย่างแม่นยำและเป็นประโยชน์ต่อการแจ้งเตือนพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อย่างไรก็ตาม เป้าหมายนี้ไม่มีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

180401

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการบูรณาการกฎหมาย เทคโนโลยี การมีส่วนร่วม และงานวิจัย เพื่อยกระดับคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินของประเทศอย่างเป็นระบบและยั่งยืน รวมทั้งการส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรมใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพตามหลัก 3Rs (Reduce/Reuse/Recycle) และ BCG Model ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ การเร่งเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการน้ำเสียที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะในเขตเมืองและชุมชนหนาแน่น และเขตนิคมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งการใช้มาตรการจูงใจ หรือการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นให้ผู้ประกอบการ ชาวบ้านและชุมชน ตระหนัก และเข้าร่วมในการติดตั้งอุปกรณ์ในการดักจับหรือบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติให้เพิ่มมากขึ้น จะสามารถส่งผลให้การดำเนินงานในการทำให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ใน พ.ศ. 2570

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการจะทำให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์บรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการดำเนินการบูรณาการการทำงานร่วมกันในการจัดการน้ำเสียตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทุกครัวเรือน โดยการใช้นวัตกรรมต่าง ๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการน้ำเสีย การบังคับใช้กฎหมายหรือข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ทุกภาคส่วนมีการดำเนินการในการบริหารจัดการน้ำเสียได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนดนำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แผนแม่บทย่อย : การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ สารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

คุณภาพอากาศและเสียง อยู่ในระดับมาตรฐานของประเทศไทย

Y1

180402

W.ศ. 2562

W.ศ. 2563

W.ศ. 2564

W.ศ. 2565

W.ศ. 2566

W.ศ. 2567

W.ศ. 2568

W.ศ. 2570

ค่าเป้าหมาย

คุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือน
อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของประเทศไทย
ร้อยละ 35 ของพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด

ค่าเป้าหมาย

(1) สัดส่วนคุณภาพ
อากาศในพื้นที่วิกฤตและพื้นที่ทั่วไป
ที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานประเทศไทยต่อพื้นที่เป้าหมาย
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ภายในปี 2570
(2) สัดส่วนคุณภาพเสียงในพื้นที่ริมถนนที่อยู่ใน
เกณฑ์มาตรฐานประเทศไทยต่อพื้นที่เป้าหมาย
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ภายในปี 2570

** หมายเหตุ : เป้าหมาย 180402 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 - 2567 พิจารณาจากสัดส่วนคุณภาพเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานฯ และสัดส่วนคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานฯ ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงข้อมูลย้อนหลังส่งผลให้สถานการณ์ที่แสดงไว้บนนี้ ๆ อาจมีค่าเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2566 - 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	(1) สัดส่วนคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตและพื้นที่ทั่วไปที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานประเทศไทยต่อพื้นที่เป้าหมาย (ร้อยละ)				
180402	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรหายาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2563) ร้อยละ 79.41 ต่อพื้นที่เป้าหมายจำนวน 34 แห่ง (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2564) ร้อยละ 70.59 ต่อพื้นที่เป้าหมายจำนวน 34 แห่ง (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) ร้อยละ 76.32 ต่อพื้นที่เป้าหมายจำนวน 38 แห่ง	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80.87	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 90
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 155.91	แย่ลง ร้อยละ 11.11	ดีขึ้น ร้อยละ 8.12		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 88.17 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 84.80 ของค่าเป้าหมาย
ตัวชี้วัด :	(2) สัดส่วนคุณภาพเสียงในพื้นที่ริมถนนที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานประเทศไทยต่อพื้นที่เป้าหมาย (ร้อยละ)				
180402	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรหายาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2563) ร้อยละ 75.34 (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2564) ร้อยละ 72.99 (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) ร้อยละ 71.30	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 83	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 90
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 253	แย่ลง ร้อยละ 3.12	แย่ลง ร้อยละ 232		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 85.90 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 79.22 ของค่าเป้าหมาย
ภาพรวมสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย พ.ศ. 2570 มีค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 ตัวชี้วัด หมายเหตุ : การคำนวณสี่สถานการณ์บรรลุเป้าหมาย สำหรับเป้าหมาย 180402 มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ สัดส่วนคุณภาพอากาศในพื้นที่ วิกฤตและพื้นที่ทั่วไปที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานประเทศไทยต่อพื้นที่เป้าหมายและสัดส่วนคุณภาพเสียงในพื้นที่ริมถนนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ประเทศไทยต่อพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งมีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 84.80 และ 79.22 ตามลำดับ โดยมีการคำนวณค่าสี่สถานะการบรรลุเป้า หมายเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ดังนี้ สถานการณ์บรรลุเป้าหมาย โดยมีการคำนวณ ดังนี้ $\frac{84.80+79.22}{2} = 82.01$					คิดเป็นร้อยละ 82.01 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย

180402

คุณภาพอากาศและเสียงอยู่ในระดับมาตรฐานของประเทศไทย พิจารณาจาก 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

(1) **สัดส่วนคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตและพื้นที่ทั่วไปที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานประเทศไทยต่อพื้นที่เป้าหมาย** จัดทำโดยกรมควบคุมมลพิษ (ข้อมูล พ.ศ. 2565) พบว่า มีค่าอยู่ที่ร้อยละ 76.32 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2564) ที่มีค่าร้อยละ 70.59 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 8.12 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80.87) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 88.17 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 84.80 ของค่าเป้าหมาย

(2) **สัดส่วนคุณภาพเสียงในพื้นที่ริมถนนที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานประเทศไทยต่อพื้นที่เป้าหมาย** จัดทำโดยกรมควบคุมมลพิษ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า มีค่าอยู่ที่ร้อยละ 71.30 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) ที่มีค่าร้อยละ 72.99 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์พัฒนาแยกลง คิดเป็นร้อยละ 2.32 ในขณะที่เดียวกันเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 83) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 85.90 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 79.22 ของค่าเป้าหมาย

ทั้งนี้ ภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาของเป้าหมายเป็นการเฉลี่ยทั้ง 2 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 82.01 ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนตามแผนแม่บทจัดการมลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือนระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2566 - 2580) และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการมลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน 3 ระยะ เพื่อใช้เป็นแผนหลักและทิศทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเป็นกรอบแนวทางที่ใช้ในการบริหารจัดการมลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน การจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2568 - 2570 และระยะ 5 ปี เพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการขับเคลื่อนการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง ที่กำหนดให้มีการพัฒนาและบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันในทุกภาคส่วนเกี่ยวกับการจัดการปัญหาฝุ่นละอองให้เป็นระบบ โดยป้องกันและลดสาเหตุการเกิดที่แหล่งกำเนิด กำกับควบคุมการทำให้เกิดฝุ่นละอองสู่บรรยากาศ รวมทั้งพัฒนาระบบการเฝ้าระวังการเตือนภัยและการจัดการในสถานการณ์วิกฤตคุณภาพอากาศ เพื่อให้การบริหารจัดการอากาศมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั้งพื้นที่เมือง พื้นที่ป่า พื้นที่เกษตรกรรม การจัดทำมาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง พ.ศ. 2569 เพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน และเตรียมความพร้อมในเชิงระบบโดยมีการปรับปรุงกฎระเบียบและเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องมือ ที่จะนำไปใช้ปฏิบัติหรือบังคับใช้ได้ทันในช่วงเผชิญเหตุสถานการณ์ฝุ่นละออง พ.ศ. 2569 การจัดทำร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. ที่ใช้กำหนดกลไกในการบริหารจัดการมลพิษทางอากาศและเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อชีวิตของประชาชน การดำเนินการตามพระราชบัญญัติการลดภาษีประจำปีสำหรับรถพลังงานไฟฟ้า พ.ศ. 2565 โดยกำหนดให้รถที่จดทะเบียนใหม่ระหว่างวันที่ 9 พฤศจิกายน 2565 - 10 พฤศจิกายน 2568 ได้รับการลดภาษีประจำปี ร้อยละ 80 เป็นเวลา 1 ปี นับแต่วันจดทะเบียน โดยมาตรการดังกล่าวครอบคลุมรถใหม่จากโรงงานทุกประเภทยานยนต์ไฟฟ้า โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

อาทิ โครงการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับยานพาหนะ ของกรมควบคุมมลพิษ ที่มุ่งเน้นการดำเนินการตรวจสอบ ตรวจจับ ติดตามและบังคับใช้กฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยการห้ามใช้รถยนต์ที่มีค่าควันดำเกินเกณฑ์ที่มาตรฐานกำหนดซึ่งจะสนับสนุนการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ตามแผนปฏิบัติการลดมลพิษทางอากาศ โครงการพัฒนากลไกระดับอำเภอเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษทางอากาศ กรณีฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน ของกรมควบคุมโรค ที่มุ่งเน้นจัดทำข้อมูลสถานการณ์มลพิษสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (Health Profile) กรณีฝุ่น PM2.5 ระดับอำเภอ พัฒนาศักยภาพในการให้บริการเวชกรรมสิ่งแวดล้อมของหน่วยบริการสุขภาพในโรงพยาบาลชุมชนและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โครงการการตรวจและวิเคราะห์โรงงานที่ก่อเหตุเดือดร้อนแก่ชุมชนและสร้างผลกระทบร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อม ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ที่มุ่งเน้นการเพิ่มระดับขีดความสามารถ ในการตรวจวัดระดับชนิด ประเภทสารมลพิษจากเหตุร้องเรียนเดือดร้อนจากการประกอบกิจการโรงงาน

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการใช้พลังงานสะอาดในภาคคมนาคม การส่งเสริมเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเทคโนโลยีและวิจัยในการจัดการกับมลพิษ ตลอดจนการเร่งรัดให้ร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด พ.ศ. ให้มีผลบังคับใช้โดยเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้คุณภาพอากาศและเสียงอยู่ในระดับมาตรฐานของประเทศไทยมีประเด็นที่สำคัญ อาทิ การผลักดันการใช้พลังงานสะอาดในภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากมาตรการส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นที่การจัดการมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่าการเปลี่ยนมาใช้พลังงานสะอาด การบังคับใช้กฎหมายหรือมาตรการในการจัดการมลพิษที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นประเด็นที่ต้องบูรณาการการดำเนินการจากหลายหน่วยงาน การประเมินความเสี่ยงเพื่อเฝ้าระวังผลกระทบด้านสุขภาพจากมลพิษทางอากาศ และมาตรการรองรับผลกระทบที่ยังบังคับใช้ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเปราะบางในทุกพื้นที่ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการป้องกันปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดนที่ยังไม่เป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการจะทำให้คุณภาพอากาศและเสียงอยู่ในระดับมาตรฐานของประเทศไทยบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการผลักดันประเด็นการใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานสะอาดในภาคอุตสาหกรรม การประสานงานอย่างเป็นระบบในการบังคับใช้กฎหมายหรือมาตรการในการจัดการมลพิษของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการจัดการต้นเหตุของปัญหามลพิษทางอากาศอย่างมีประสิทธิภาพและการลดผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญในการดำเนินการด้านการประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นต่อประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางเพื่อที่จะนำมาสู่การบริหารจัดการในการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในประเทศ ควรส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ พัฒนาเครื่องมือในการติดตามและตรวจวัดคุณภาพอากาศและเสียงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการสร้างร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศอย่างเป็นรูปธรรม

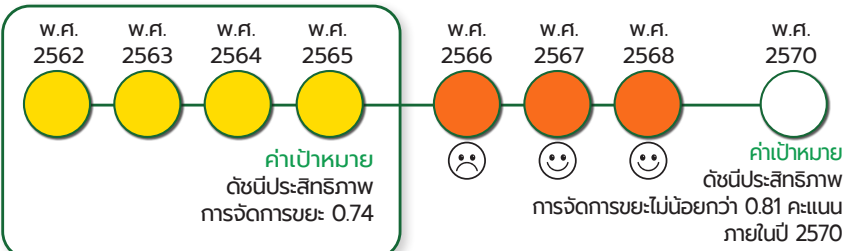
180403

แผนแม่บทย่อย : การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและกากอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Y1 180403

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ดัชนีประสิทธิภาพการจัดการขยะ (คะแนน)				
180403	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) 0.43 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) 0.49 คะแนน	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) 0.50 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 0.60 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 0.81 คะแนน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	แยลง ร้อยละ 36.76 ☹️	ดีขึ้น ร้อยละ 13.95 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 2.04 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 83.33 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 61.73 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับเสี่ยง ในบรรลุเป้าหมาย

การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและกากอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น พิจารณาจากดัชนีประสิทธิภาพการจัดการขยะ ซึ่งเป็นดัชนีผสมจัดทำโดยกรมควบคุมมลพิษ ประมวลผลโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า มีค่าอยู่ที่ 0.50 คะแนน และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีค่า 0.49 คะแนน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 2.04 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่า 0.60 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่า 0.81 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 61.73 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้ **สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับระบบจัดการขยะของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพโดยยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องและการจัดการขยะมูลฝอยแบบคลัสเตอร์ในแต่ละจังหวัด รวมทั้งการจัดการขยะอาหารโดยการปรับปรุงระบบการจัดซื้อ การจำหน่าย และการบริโภคอาหาร การลดราคาอาหารใกล้หมดอายุ การบริจาคอาหารส่วนเกิน การนำขยะอาหารไปใช้เลี้ยงสัตว์ ผลิตพลังงาน และทำปุ๋ยอินทรีย์ **การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค**ในเรื่องการคัดแยกขยะครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร โดยมีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเก็บขยะที่แตกต่างตามพฤติกรรมแยกขยะในอัตราค่าธรรมเนียม 20 บาทต่อเดือนสำหรับครัวเรือนที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการแยกขยะ และ 60 บาทต่อเดือนสำหรับครัวเรือนที่ไม่แยกขยะ **การปรับปรุงกฎหมายและกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง**เพื่อกำหนดมาตรการด้านสุขลักษณะและค่าธรรมเนียมการจัดการ มุ่งเน้นการปรับปรุงกฎหมาย มาตรฐาน และมาตรการสนับสนุนการผลิตที่ปลอดภัย เพื่อลดความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน รวมทั้งการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เพื่อรองรับพันธกรณีด้านการค้าและมาตรฐานสากลและพันธกรณีที่ประเทศไทยเป็นภาคี **การทบทวนและปรับปรุงมาตรฐาน**เกี่ยวข้องกับสารพิษตกค้างและการส่งเสริมการผลิตพืชที่ปลอดภัยจากสารอันตราย ผ่านระบบมาตรฐานและการใช้สารชีวภัณฑ์ และการดำเนินงานตามพันธกรณีข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อควบคุมและลดการใช้สารเคมีอันตราย **การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.** ซึ่งกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้ามีหน้าที่รวบรวมซากผลิตภัณฑ์เข้าสู่ระบบการจัดการที่ถูกต้อง **การจัดทำร่างหลักเกณฑ์การถอดแยกซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์** เพื่อใช้ควบคุมกิจการสะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุดใช้แล้วหรือเหลือใช้ ตลอดจนการขับเคลื่อนระบบจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนระดับจังหวัด ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ การแยกทิ้ง ณ ต้นทาง การจัดวางภาชนะหรือตู้ drop - off การกำหนดจุดทิ้งที่เหมาะสม การเก็บรวบรวม การขนส่ง การจัดเก็บชั่วคราว และการส่งกำจัดตามหลักวิชาการ มูลฝอยติดเชื้อ มุ่งเน้นการพัฒนา**ระบบการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ**ที่ได้มาตรฐาน เพื่อควบคุมและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน โดยการพัฒนาระบบ E-manifest และการเชื่อมโยงกับระบบ I - manifest เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมและติดตาม รวมทั้งการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการควบคุมกำกับและส่งเสริมการจัดการมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวม (Cluster) วัตถุอันตราย โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 คือ **โครงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อและมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนและสถานบริการสาธารณสุขของประเทศ เพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน** ของกรมอนามัย ที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อและมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนและสถานบริการสาธารณสุขของประเทศถูกจัดการอย่างถูกต้อง ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการ**ปรับปรุงกฎหมายเพื่อสนับสนุนหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต**โดยการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. การผลักดันให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการรับผิดชอบบรรจุภัณฑ์หลังการใช้ การดำเนินการแก้ไขปัญหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยทั่วประเทศให้เป็นไปตามหลักวิชาการและมาตรฐานสิ่งแวดล้อมโดยยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องและระบบคลัสเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

180403

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นมาจากชุมชนเมืองและแหล่งท่องเที่ยว ความไม่เพียงพอของสถานที่กำจัดขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ข้อจำกัดในการจัดการและกำกับดูแลของเสียอันตรายจากแหล่งกำเนิดขนาดเล็ก เช่น อู่ซ่อมรถยนต์ ร้านถ่ายเอกสาร ครั้วเรือน เป็นต้น ตลอดจนสารเคมีอันตรายในภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมที่ไม่มีระบบการติดตาม ควบคุม กำกับดูแลที่มีมาตรฐาน ทำให้ของเสียอันตรายเหล่านี้ยังถูกทิ้งรวมกับขยะมูลฝอยทั่วไปหรือบางกรณีมีการเททิ้งลงท่อระบายน้ำหรือเผาในที่โล่ง รวมทั้งพฤติกรรมของผู้ประกอบการและประชาชนที่อาจยังไม่ตระหนักมากเพียงพอในการคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย และสารเคมีอันตราย ส่งผลให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

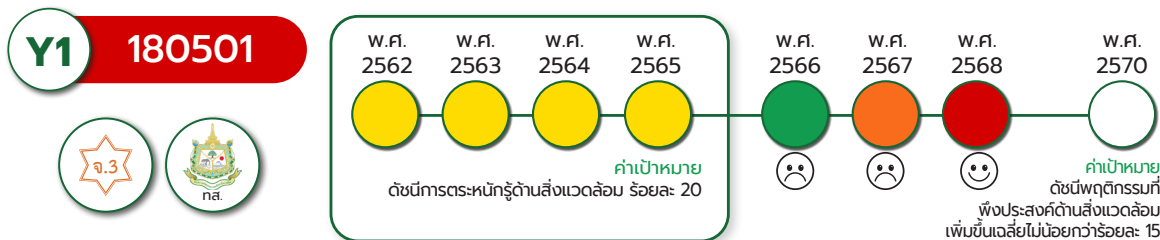
ในการจะทำให้การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้นบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการผลักดันให้มีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมี อาทิ การจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การจัดการบรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นไปตามหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตและส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งการกำหนดกลไกเพื่อยกระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย จากชุมชน ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการและการรวบรวมเข้าสู่ระบบการจัดการให้มากขึ้นพร้อมการผลักดันการเป็นศูนย์รวบรวมระดับจังหวัดให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ตลอดจนการสร้างกระบวนการรับรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับปัญหามลพิษจากการจัดการขยะและของเสียอันตรายที่ไม่ถูกต้องและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นให้มีบทบาทในการคัดแยกเก็บรวบรวมและเฝ้าระวังการลักลอบทิ้งขยะให้มากยิ่งขึ้น

แผนแม่บทย่อย : การยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี

*หมายเหตุ : เป้าหมาย 180501 สถานการณ์ พ.ศ. 2566 – 2567 พิจารณาจาก ดัชนีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงข้อมูลย้อนหลัง ส่งผลให้สถานการณ์ที่แสดงไว้ในปัจจุบัน อาจมีค่าเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏให้เห็นในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2562 - 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ดัชนีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม (เฉลี่ยร้อยละ)				
180501	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรราชงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) เพิ่มขึ้นร้อยละ 40.50 ดัชนีฯ 16.25 (1) 283,904 คน (2) 306 องค์กร (3) 1,233 กิจกรรม/องค์กร /โรงเรียน (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.50 ดัชนีฯ 12.92 (1) 290,592 คน (2) 308 องค์กร (3) 1,825 กิจกรรม/องค์กร /โรงเรียน (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) เพิ่มขึ้นร้อยละ 41.35 ดัชนีฯ 7.58 (1) 298,980 คน (2) 325 องค์กร (3) 2,124 กิจกรรม/องค์กร /โรงเรียน (revised)**	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 13.90	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	เฉลี่ย ร้อยละ 0.83 ☹️	เฉลี่ย ร้อยละ 151 ☹️	ดีขึ้น ร้อยละ 102 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2568) ลดลงเฉลี่ย ร้อยละ 7.12	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 51.20 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 47.44 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤติ ในการบรรลุเป้าหมาย

หมายเหตุ : ดัชนีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

- จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) (คน)
- จำนวนองค์กรเอกชน (NGOs) ด้านสิ่งแวดล้อม (องค์กร) ซึ่งมีอัตราส่วนเป็นสองเท่าขององค์ประกอบอื่น ๆ เนื่องจากการจัดตั้งองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งผลต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในวงกว้างอย่างยั่งยืน
- จำนวนกิจกรรม/องค์กรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (G - Green) (กิจกรรม/องค์กร) และจำนวนโรงเรียน Eco - School (โรงเรียน)

คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี พิจารณาจาก ดัชนีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

(1) จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จัดทำโดยกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า มีจำนวน 298,980 คน เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีจำนวน 290,592 คน เพิ่มขึ้นจำนวน 8,388 คน คิดเป็นร้อยละ 2.89

180501

(2) จำนวนองค์กรเอกชน (NGOs) ด้านสิ่งแวดล้อม จัดทำโดยกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า มีจำนวน 325 องค์กร เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีจำนวน 308 องค์กร เพิ่มขึ้นจำนวน 17 องค์กร คิดเป็นร้อยละ 5.52

(3) จำนวนกิจการ/องค์กรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (G – Green) พบว่า มีจำนวน 224 กิจการ/องค์กร เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีจำนวน 346 แห่ง ลดลงจำนวน 122 กิจการ/องค์กร คิดเป็นร้อยละ 35.26 และจำนวนโรงเรียน ECO – School จัดทำโดยกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า มีจำนวน 1,900 แห่ง เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีจำนวน 1,479 แห่ง เพิ่มขึ้นจำนวน 421 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.38

ทั้งนี้ ภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาของเป้าหมายที่เป็นการพิจารณาจากทั้ง 3 องค์ประกอบ (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า ดัชนีฯ มีค่าอยู่ที่ 7.58 คิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.35 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีค่าดัชนีฯ อยู่ที่ 12.92 คิดเป็นการลดจ้อยละ 20.50 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดัชนีฯ คิดเป็นร้อยละ 1.02 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 13.90) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 51.20 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายและเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15) พบว่า ดัชนีฯ ในช่วง พ.ศ. 2566 – 2568 ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 7.12 มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 47.44 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้และศักยภาพด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อการสร้างขีดความสามารถในด้านการรับรู้ การสร้างจิตสำนึก รวมถึงการมีส่วนร่วมและเสริมพลังเครือข่ายทุกภาคส่วน การยกระดับกรอบความคิดในการติดตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาระบบติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ภาคีเครือข่ายสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล การสร้างความตระหนักรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อาทิ **โครงการเสริมสร้างความตระหนักรู้และเสริมศักยภาพด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งเน้นสร้างภูมิคุ้มกันในการเตรียมความพร้อมให้สามารถปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ **โครงการยกระดับกระบวนการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม** เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งครอบคลุมนโยบายและแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศที่ภาคีเครือข่ายสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลในระบบติดตามและประเมินผลตามแผนจัดการฯ **โครงการสร้างความตระหนักรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน** ของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนบุคคลทั่วไป

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการทำให้คนในพื้นที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในพื้นที่ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ **ระดับความยากในการปรับพฤติกรรมพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมจากระดับง่ายไปสู่ระดับซับซ้อน** โดยพบว่าปัจจุบันคนไทยยังมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อสิ่งแวดล้อมในระดับง่ายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน อาทิ การประหยัดพลังงาน การประหยัดน้ำ แต่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเป็นรูปธรรมในระดับซับซ้อน อาทิ การคัดแยกขยะอย่างเคร่งครัด การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากระดับความตระหนักถึงผลเสียของสิ่งแวดล้อมในระยะยาวที่อาจจะยังไม่ถูกผลักดันมากเพียงพอ **ความท้าทายในการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการจัดการในกิจกรรมที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม** เพื่อให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนไทย รวมทั้งการพัฒนา**ระบบฐานข้อมูลและการติดตามประเมินผล** ให้มีความชัดเจนและเข้าถึงข้อมูลได้มากยิ่งขึ้น สามารถวัดผลคนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการจะทำให้คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการ**สร้างมาตรการที่ทำให้เกิดแรงผลักดันในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อสิ่งแวดล้อมของคนไทย** ไปสู่ระดับที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและควรออกแบบมาตรการที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนจากพฤติกรรมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมพัฒนาและ**บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด** สร้าง**ระบบฐานข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย**เพื่อการติดตามและประเมินผล ตลอดจนพัฒนา**แนวทางส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อสิ่งแวดล้อมของคนไทย** ร่วมกับการเสริมสร้างความร่วมมือและบูรณาการทำงานระหว่างภาครัฐและภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง